**Engineer**

# Ordliste

Hva ordene på dette nettstedet betyr — én linje hver, en hel artikkel for noen, og en lenke til dem som definerer dem.

Dette nettstedet forklarer seg selv offentlig. Kolofonen navngir hver teknologi bak det, notatene diskuterer nettleserfeil, og samsvarserklæringen viser til punktene etter nummer — så en leser som følger noe av dette, møter ord som er presise og ukjente på samme tid.

Hvert av dem får en linje nedenfor. Navnet lenker til dem som definerer ordet, fordi et sammendrag er et sted å begynne, og en spesifikasjon er det som er sant. Der nettstedet har skrevet en lengre artikkel om et ord, åpner navnet artikkelen i stedet, og lesetipsene i den begynner hos den samme kilden.

**ACME**
protokollen som utsteder et sertifikat uten et menneske

**akseptansekriterier**
vilkår for å godkjenne en bestemt endring

**animasjon**
en endring i en sides utseende som spilles av over tid

**Ansible**
et verktøy som setter en server i en nedskrevet tilstand

**API**
den beskrevne måten ett program kaller et annet på

**app**
et program folk bruker for å få gjort en oppgave

**ArcGIS**
Esris kommersielle GIS-plattform

**ARIA**

ekstra markering som navngir en kontroll for hjelpemidler

**arkitektur**
hvordan et systems deler henger sammen, og hvorfor

**autentisering**
bekreftelse på identiteten som oppgis i en forespørsel

**AWS**
Amazons skyplattform

**axe**
motoren nettstedets universelle utforming revideres med

**Azure**
Microsofts skyplattform

**backend**
den halvdelen av et system leseren aldri laster inn

**Bash**
GNU-skallet de fleste skript skrives for

**bibliotek**
kode pakket for at andre programmer skal kalle den

**Bicep**
Azures eget språk for å deklarere infrastruktur

**BigQuery**
Googles varehus for spørringer mot svært store tabeller

**blue-green deployment**
å flytte trafikken mellom to like produksjonsmiljøer

**brannmur**
regelsettet som avgjør hvilken trafikk som slipper gjennom

**brukergrensesnitt**
den delen av et program en person ser og arbeider med

**business intelligence**
å gjøre virksomhetens data om til beslutningsgrunnlag

**caching**
å ta vare på et svar så arbeidet ikke gjøres på nytt

**canary release**
å slippe en endring til en liten andel av brukerne først

**CDN**
servere nær leseren som deler ut kopier

**change data capture**
å lese av endringene i en database og sende dem videre

**chaos engineering**
kontrollerte forsøk som fører feil inn i et system i drift

**CI**
å slå sammen arbeid minst daglig, hver gang bevist ved bygg

**CIDR**
en måte å skrive og rute adresseblokker av alle størrelser

**CLDR**
Unicodes data om hvert språks datoer, tall og sortering

**containerkjøretid**
programmet som faktisk starter en container

**Content Security Policy**
en liste over hvor en side får laste ting fra

**Core Web Vitals**
tre målinger av hvordan en side føles å bruke

**CORS**
hvordan en server lar sider fra andre opphav lese svarene

**cron**
planleggeren i Unix som kjører kommandoer til faste tider

**CSRF**
et angrep som lurer en nettleser til en uønsket forespørsel

**CSS**
språket som sier hvordan en side ser ut

**CTE**
en navngitt delspørring en ytre spørring leser som en tabell

**CVE**

den offentlige listen som gir hver kjent sårbarhet én ID

**daemon**
et program som kjører i bakgrunnen, uten tilsyn

**dashbord**
én skjerm bygd for å besvare et spørsmål som går igjen

**data mesh**
å la domeneteam levere sine analysedata som produkter

**dataanalyse**
systematisk behandling av data for å finne mønstre

**database**
et datalager ordnet slik at programmer kan spørre i det

**databaseindeks**
en struktur som finner rader uten å lese hele tabellen

**databasenormalisering**
å ordne tabeller slik at hvert faktum lagres bare ett sted

**databaseskjema**
en navngitt gruppe tabeller i én database

**dataflythistorikk**
sporet data følger fra kilder gjennom bearbeiding

**datalagring**
å lagre data, eller mediet som holder dem, for senere lesing

**datasett**
en samling data publisert som én enhet

**datasjø**
et lager som tar vare på rådata i sin opprinnelige form

**datavarehus**
en database som samler virksomhetens data for analyse

**definisjon av ferdig**
felles kvalitetskrav til ferdig arbeid på produktet

**DevOps**
praksiser som forener programvareutvikling og drift

**DHCP**
en protokoll som deler ut IP-adresser og nettverksoppsett

**Django**
et Python-rammeverk for å bygge webapplikasjoner

**DNS**
katalogen som gjør et navn om til en adresse

**Docker**
en måte å levere et program med alt det trenger på

**DOM**
det levende treet av objekter nettleseren bygger av en side

**driftshemmelighet**
tilgangsdata et program trenger, som nøkler eller passord

**driftshendelse**
en hendelse som truer et systems data eller tjeneste

**driftsvarsel**
en melding et system sender når noe trenger en person

**e-post**
post sendt mellom postkasser over internett

**effekter av ingeniørarbeid**
virkninger som kan påvises etter teknisk arbeid

**eksponentiell backoff**
en pause mellom forsøk som ganges opp etter hver feil

**ende-til-ende-test**
en test som går gjennom hele systemet slik en bruker gjør

**enhetstest**
en automatisk kontroll av en liten, isolert kodebit

**ESLint**
en regelstyrt linter for JavaScript

**ETL**
å flytte data mellom systemer og omforme dem underveis

**event sourcing**

å lagre endringer som hendelser og utlede tilstanden av dem

**favicon**
det lille bildet en nettleser viser ved siden av en side

**feed**
en sides oppdateringer, i et format du kan abonnere på

**feilbudsjett**
andelen feil et pålitelighetsmål fortsatt tillater

**fil**
et navngitt sett med data lagret som én enhet

**filsystem**
strukturen som gjør en disk om til navngitte filer og mapper

**flerfaktorautentisering**
innlogging som krever to eller flere ulike typer bevis

**font**
en skrifttype i en fil som siden laster ned

**forge**
en felles server for koderepoer og samarbeid

**frontend**
systemdelen som håndterer presentasjon og interaksjon

**fulltekstsøk**
søk i dokumenter etter ordene deres, sortert etter relevans

**funksjonsflagg**
en av/på-bryter for kode uten å bygge applikasjonen på nytt

**GDAL**
et bibliotek for å lese og konvertere geodata

**Gemini**
en lettvekts internettprotokoll for å servere hypertekst

**gemtext**
et tekstformat med én lenke per linje

**GeoJSON**
geografi skrevet som JSON

**geospatial**
data der betydningen avhenger av hvor de er

**GIS**
systemer for data som har en plass på et kart

**git**
versjonskontrollen dette nettstedets historikk ligger i

**git-hook**
et skript git kjører når noe skjer

**GitHub**
Microsofts vertstjeneste for git-repoer

**GitLab**
en git-plattform du også kan drifte selv

**GitOps**
å drifte infrastruktur fra en ønsket tilstand lagret i Git

**Go**
et kompilert, sterkt typet språk med søppelinnsamling

**god praksis i programvareutvikling**
utprøvde arbeidsmåter for bestemte vilkår

**Google Cloud**
Googles skyplattform

**Gopher**
en menyprotokoll for å hente dokumenter over internett

**Grafana**
et dashbordverktøy for metrikker og logger

**GraphQL**
et spørrespråk der klienten selv velger feltene

**gRPC**
et rammeverk for å kalle fjernprosedyrer over HTTP/2

**hastighetsbegrensning**
et tak på antall forespørsler fra én klient per tidsrom

**helsesjekk**

en automatisk test av om en tjeneste fungerer

**hendelseshåndtering**
samordning av tiltak og avgjørelser under en hendelse

**herding**
å fjerne det en angriper kunne ha brukt

**høy tilgjengelighet**
evnen til å holde en tjeneste i gang når en del svikter

**hreflang**
attributtet som parer en side med oversettelsene av den

**HSTS**
en nettlesers løfte om å bruke HTTPS neste gang

**HTML**
språket en sides struktur skrives i

**HTTP**
forespørselen og svaret weben er bygd på

**HTTPS**
de samme forespørslene, over en kryptert forbindelse

**idempotent**
samme tilsiktede effekt ved én eller flere kjøringer

**immutable infrastructure**
å bytte ut servere i stedet for å endre dem på stedet

**informasjonskapsel**
en liten verdi et nettsted ber nettleseren ta vare på

**infrastruktur som kode**
å styre infrastruktur fra versjonerte definisjonsfiler

**internasjonalisering**
å utforme programvare slik at den lett kan lokaliseres

**IP-adresse**
et tall som forteller nettverket hvor en pakke skal leveres

**IPv6**
versjonen av internettprotokollen med adresser på 128 bit

**IT-bruker**
en person eller prosess på personens vegne med systemtilgang

**JavaScript**
språket nettlesere kjører

**JSON**
tekstformatet de fleste data reiser i

**JSON Schema**
et språk for å beskrive hvordan JSON-data skal se ut

**JWT**
et kompakt, URL-sikkert token med claims i JSON

**kanonisk URL**
den ene adressen en side oppgir som sin egen

**katastrofegjenoppretting**
å gjenopprette driften etter store tap med en testet plan

**kø**
arbeid lagt i rekkefølge for at noe annet skal hente det

**kodebase**
all kildekoden til én app, holdt i ett repo

**kodegjennomgang**
en annens gjennomgang av en endring før den flettes inn

**kodekvalitet**
hvor godt koden virker, forstås og kan endres

**konfigurasjon**
innstillingene som avgjør hvordan et system oppfører seg

**kontinuerlig levering**
å holde programvare klar for trygg utgivelse ved behov

**kontraktstesting**
testing av avtalte grensesnitt mellom komponenter

**kontrastforhold**
hvor langt fra hverandre to farger er, som et tall

**kryptering**

å gjøre data uleselige uten nøkkelen

**krysskripting**
et angrep som får en side til å kjøre en angripers skript

**Kubernetes**
et system som holder en flåte av containere i gang

**kvalitetsport**
et sett kontroller kode må bestå før den går videre

**landemerke**
et område på en side som en skjermleser kan hoppe til

**lastbalanserer**
en server som fordeler forespørsler på flere andre

**lasttest**
en test som måler et system under simulert trafikk

**latens**
ventetiden mellom spørsmålet og første del av svaret

**lazy loading**
å laste noe først når det faktisk trengs

**Leaflet**
et lite bibliotek for kart i en nettleser

**ledetid for endringer**
tiden fra en commit til endringen er i produksjon

**Lighthouse**
Chromes egen revisjon av fart, markering og god praksis

**linter**
et verktøy som påpeker trolige feil i kode uten å kjøre den

**Linux**
kjernen de fleste servere kjører på

**logging**
å skrive ned det som skjer, mens det skjer

**lokalisering**
å tilpasse programvare til ett markeds språk og konvensjoner

**macOS**
Apples operativsystem for personlige datamaskiner

**mål for gjenopprettingspunkt**
det lengste tidsrommet det kan gå tapt data fra

**mål for gjenopprettingstid**
tidsmålet for å få en tjeneste i gang igjen etter avbrudd

**Mapbox**
en kommersiell kilde til kartfliser og kartstiler

**Markdown**
ren tekst med noen få tegn som betyr formatering

**maskinlæring**
å bygge programvare som lærer en oppgave av eksempler i data

**maskinvare**
de fysiske delene av en datamaskin

**materialisert visning**
en visning som lagrer spørringsresultatet som en tabell

**metadata**
data som beskriver andre data, så de kan finnes

**metrikker**
tall et system rapporterer om seg selv

**migrering**
en planlagt overgang til en ny versjon eller plattform

**mikrotjenester**
en arkitektur av små tjenester som hver rulles ut for seg

**NAT**
omskriving av IP-adresser når pakker passerer en ruter

**nedetid**
tidsrommet der en tjeneste ikke svarer noen

**nettleser**
programmet en person bruker for å åpne nettsider

**nettlesercache**

en lagret kopi en nettleser kan gjenbruke uten å spørre

**nettsted**
beslektede nettsider publisert samlet for et felles formål

**nettverksport**
tallet som velger en tjeneste på en vert

**Next.js**
et React-rammeverk for å bygge webapper

**nginx**
en webserver og omvendt proxy

**notat om arkitekturvalg**
et kort notat om valget og begrunnelsen for det

**OAuth**
en måte å gi en app begrenset tilgang uten passordet

**observerbarhet**
evnen til å forstå et system ut fra dataene det sender ut

**omvendt proxy**
en server som tar imot trafikk på vegne av en tjeneste

**onion-tjeneste**
en adresse som bare virker gjennom Tor

**OpenAPI**
en maskinlesbar beskrivelse av et HTTP-API

**OpenID Connect**
et identitetslag oppå OAuth for å logge inn brukere

**OpenTelemetry**
én leverandørnøytral måte å sende telemetri på

**operativsystem**
programvare som styrer maskinvaren for alle andre programmer

**ORM**
et bibliotek som kobler databasetabeller til objekter i kode

**overvåking**
å følge med på et kjørende system så det varsler deg først

**partisjonering**
å dele én tabell opp i fysiske biter

**passord**
en hemmelig streng som beviser hvem som logger inn

**penetrasjonstest**
et godkjent angrep som viser om sårbarheter kan utnyttes

**PHP**
språket det meste av det gamle nettet kjører på

**pipeline**
en rekke steg som fører data fra kilde til bruk

**Playwright**
verktøyet som styrer en nettleser i tester

**Podman**
en containermotor som ikke trenger noen daemon

**PostGIS**
utvidelsen som gir PostgreSQL geometri

**PostgreSQL**
databasen det meste av dette arbeidet ble bygd på

**postmortem**
en skriftlig gjennomgang av en driftshendelse og årsakene

**privilegium**
en rettighet et system gir en person eller en prosess

**produksjonssetting**
å flytte en endring dit folk faktisk bruker den

**programvare**
programmene og dataene en datamaskin kjører

**programvarefeil**
en feil som hindrer et produkt i å oppfylle kravene sine

**programvarepakke**
kode buntet med en beskrivelse, klar til å installeres

**progressive enhancement**

å bygge sider som virker i ren HTML, og så legge på mer

**progressive web app**
et nettsted som kan installeres og kjøres som en app

**Prometheus**
en database som skraper og lagrer metrikker

**protokoll**
de avtalte reglene to programmer følger for å snakke sammen

**proxy**
en server som videresender en forespørsel på dine vegne

**Python**
språket det meste av nettstedets verktøy er skrevet i

**QGIS**
det frie GIS-programmet for skrivebordet

**RAID**
flere disker som kjører som én, oftest for å tåle diskfeil

**RBAC**
tillatelser gitt til en rolle, ikke til en person

**Redis**
et minnebasert lager for ting som lever kort

**refaktorering**
å endre kodens struktur uten å endre hva den gjør

**regresjonstesting**
testing av om en endring bevarer eksisterende atferd

**regulært uttrykk**
et mønster som beskriver hvilke tekststrenger som gir treff

**replikering**
å holde kopier av en database i takt på andre servere

**repo**
et lager som tar vare på lagrede versjoner av et sett filer

**responsiv design**
et oppsett som tilpasser seg skjermen det leses på

**REST**
webens arkitekturstil, bygd rundt ressurser

**retrieval-augmented generation**
å generere svar ut fra dokumenter hentet til spørsmålet

**robots.txt**
filen som forteller søkeroboter hvor de ikke skal gå

**RSS**
det eldste av de to XML-formatene en feed skrives i

**Ruff**
en rask linter og formaterer for Python

**runbook**
utprøvde trinn for en gjentakende driftsoppgave

**Rust**
et kompilert språk som sjekker minnebruken for deg

**S.M.A.R.T.**
diskens innebygde selvovervåking som varsler om svikt

**semantisk versjonering**
versjonsnumre som viser om en oppdatering er kompatibel

**SEO**
å gjøre en side lett å finne uten å betale for det

**server**
en maskin eller et program som betjener andre over nett

**server-sent events**
en enveisstrøm av hendelser fra en server over HTTP

**server-side rendering**
å lage en sides HTML på serveren for hver forespørsel

**serverless**
å kjøre kode uten selv å drifte serverne under den

**service worker**
et skript som svarer på forespørsler når nettet ikke kan

**sikkerhet**

vern av data og systemer mot misbruk og skade

**sikkerhetskopi**
en kopi av data mot tap, og det å lage den

**single-page application**
en nettapp som laster én side og endrer den med JavaScript

**sitemap**
en liste over et nettsteds sider, skrevet for maskiner

**skalerbarhet**
om mer last krever mer enn flere maskiner

**skjermknapp**
en kontroll en person trykker på for å få noe til å skje

**skjermleser**
programvare som leser en side høyt, eller til punktskrift

**sky**
datakraft leid per time fra noen andre

**søkerobot**
et program som henter sider for å indeksere dem

**spørring**
et skrevet spørsmål en database svarer på

**SQL**
språket relasjonsdatabaser svarer på

**SQL Server**
Microsofts relasjonsdatabase

**SQL-injeksjon**
et angrep som gjør inndata til en del av en databasespørring

**SQLite**
en hel database i én enkelt fil

**SSH**
et kryptert skall på en annen maskin

**SSRF**
et angrep som får en server til å hente angriperens URL

**statisk nettstedsgenerator**
et program som skriver ut hver side på forhånd

**stilark**
filen som holder en sides CSS

**stjerneskjema**
en modell med én faktatabell og dimensjonstabeller rundt den

**stor språkmodell**
et nevralt nettverk som forutsier neste token i en tekst

**strukturerte sidedata**
fakta om en side, skrevet for maskiner

**Subresource Integrity**
en hash en nettleser sjekker en fil mot

**SVG**
et XML-språk for grafikk som kan skaleres

**systemd**
det som starter alt annet på Linux

**systemkjerne**
kjernen i et operativsystem

**teknisk gjeld**
merkostnaden som en rask nødløsning i dag gir senere

**teknisk ledelse**
retning og tydelig mandat til tekniske beslutninger

**Terraform**
HashiCorps verktøy som planlegger og ruller ut infrastruktur

**testdrevet utvikling**
å skrive testen før koden, én liten test om gangen

**tilbakerulling av en utrulling**
å gjenopprette en tidligere utrulling etter en feil

**tilgangskontroll**
å gi eller nekte hver forespørsel om å bruke en ressurs

**tilkoblingspool**

et sett åpne databasetilkoblinger klare til gjenbruk

**tjenestenivåmål**
et målbart pålitelighetsmål som en tjeneste skal oppfylle

**TLS**
protokoll for autentiserte, krypterte forbindelser

**Tor**
et nettverk som ruter trafikk gjennom frivilliges reléer

**transaksjon**
en gruppe databaseendringer som lykkes eller feiler samlet

**TypeScript**
JavaScript med typer som sjekkes før det kjører

**Ubuntu**
en Linux-distribusjon som er vanlig på servere

**Unicode**
standarden som gir hvert tegn sitt eget nummer

**universell utforming**
et nettsteds egnethet for folk med funksjonsnedsettelse

**URL**
adressen som sier hvor en ting er

**UTF-8**
Unicode-koding med én til fire byte per skalarverdi

**validering**
å sjekke inndata mot reglene før man stoler på dem

**vektorsøk**
søk etter de vektorene som ligger nærmest en spørring

**vert**
en datamaskin koblet til et nettverk

**virtuell maskin**
en hel datamaskin som kjører i programvare på en fysisk vert

**visningsområde**
den delen av en side et vindu faktisk viser

**VPN**
et logisk atskilt nettverk over delt infrastruktur

**WCAG 2.2**
standarden for universell utforming nettstedet sikter mot

**web app-manifest**
en JSON-fil som beskriver et nettsted som installerbar app

**web components**
nettleserfunksjoner for nye, gjenbrukbare HTML-elementer

**WebAssembly**
et portabelt binært kodeformat som kjører i en sandkasse

**webhook**
en HTTP-forespørsel en tjeneste sender når noe skjer

**WebP**
et rasterbildeformat med komprimering med og uten tap

**WebSocket**
en protokoll for en toveisforbindelse som holdes åpen

**WordPress**
et publiseringssystem med åpen kildekode for nettsteder

**YAML**
et innstillingsformat et menneske fortsatt kan lese

**zero trust**
en modell som ikke gir tillit ut fra nettverket alene

Skap et felles ordforråd

Et felles ordforråd gjør tekniske valg lettere å drøfte.

**Se tjenestene våre** Ta kontakt →

Følg ordet til dokumentasjonen

Følg et begrep til forklaringen, primærkilder og relevant arbeid før dere velger verktøy.

**Prosjekter** Ta kontakt →

Avklar valget bak begrepet

Ta med ordene i et tilbud som påvirker en beslutning dere må ta.

**Se hva det koster** Ta kontakt →

# Drøft de praktiske konsekvensene

Vi kan hjelpe med å gjøre tekniske alternativer til konsekvenser for organisasjonen.

Se tjenestene våre

welcome@engineer.company +45 50 10 61 84 København, Danmark

Ta med deg denne siden

Visittkort

Laget med kjærlighet av D.

CVR 45969703 · Tagensvej 105C, 3. th, 2200 København N

Opphavsrett © 2025 – nå · Engineer ApS · Alle rettigheter forbeholdt.

Skrevet ut fra https://ditte.engineer.company/nb/glossary/